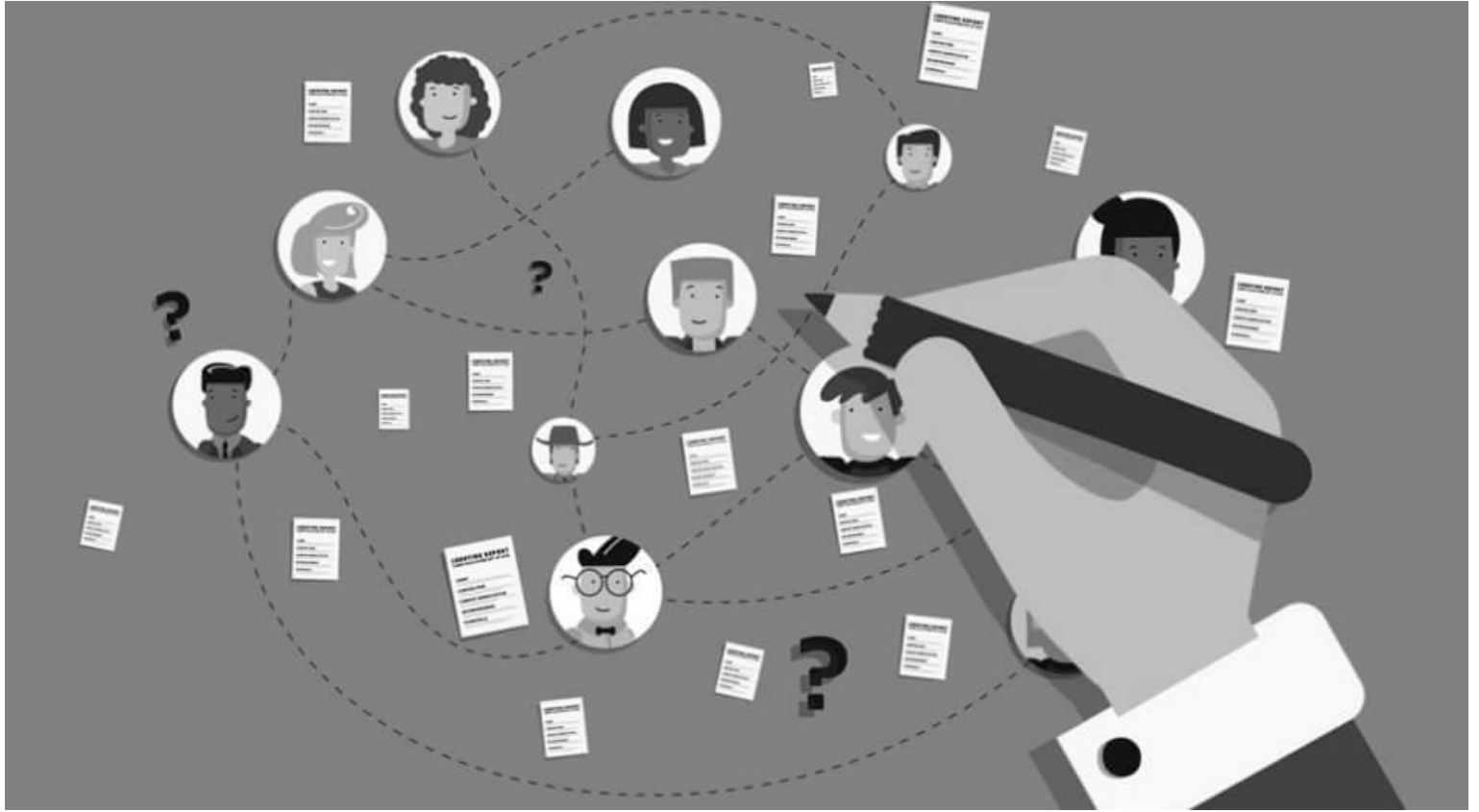

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

LOBİCİLİK VE HEMŞERİLİK

Bilgi Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA
Ocak, 2023
www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

1	GİRİŞ	3
2	LOBİCİLİK.....	3
2.1	Lobiciliğin Özellikleri.....	3
2.2	Lobicilik Yöntemleri	4
3	AVRUPA BİRLİĞİ'NDE LOBİCİLİK.....	4
4	ABD'DE LOBİCİLİK	7
4.1	Yunan Lobisi.....	9
4.2	Ermeni Lobisi	10
4.3	Yahudi Lobisi.....	10
4.4	Türk Lobisi	11
5	HEMŞERİCİLİK	12
5.1	Kütüğe Göre Türkiye Nüfusu	12
5.2	Konya'daki Hemşeriler ve Dışarıdaki Konyalılar	13
6	KURUMSAL ANALİZLER.....	15
6.1	Mülkiye.....	15
6.2	Hariciye.....	16
6.3	Akademi.....	18
6.4	Merkezi Bürokrasi.....	19
7	SONUÇ	20
8	KAYNAKÇA	21

1 GİRİŞ

Lobicilik, karar vericileri kendi çıkarları doğrultusunda etkileme faaliyetleridir. Bu etkileme faaliyetleri, doğrudan yüz yüze olabileceği gibi, mektup yazma, görüşme, toplantı vb. faaliyetlerle de olabilmektedir.

Lobicilik Avrupa ve Amerika'da profesyonel gruplar tarafından gerçekleştirilmektedir. Profesyonel gruplara ilave olarak ilgili ülkenin kurumları, hükümetleri, iş örgütlenmeleri de lobicilik faaliyetlerini yürütmektedir.

Çalışmamızda lobiciliğin tanımı ve özellikleri anlatılmış, lobiciliğin ABD ve AB'deki durumu gösterilmiş ve son olarak Türkiye'deki lobicilik faaliyetleri; ağırlıklı olarak hemşerilik üzerinden incelenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda; mülkiye, hariciye, akademi ve merkezi bürokrasiye atamaya gelen kişiler incelenmiştir.

2 LOBİCİLİK

Lobiciliği iki şekilde tanımlayabiliriz;

- Kamu yönetiminde yasa yapıcı ya da karar verici konumunda olan kişileri bilgilendirme ve etkileme çabalarıdır.
- Yerel ve uluslararası karar mekanizmalarında ilgili kişileri/makamları/organları doğrudan veya dolaylı olarak etkileme ve bir değişim yaratma çalışmalarının bütünüdür.

Lobicilik, yasama ve yürütme erklerinin karar verme süreçlerini etkileme ve yönlendirme stratejileridir. Bu amacı güden şirketler, örgütler, baskı grupları gibi devletler de kendi çıkarları doğrultusunda lobiciliğe ihtiyaç duyarlar. Bu noktada, karar alma süreçlerini etkilemesi bakımından STK'ların önemi giderek artmaktadır.

2.1 Lobiciliğin Özellikleri

Lobiciliğin özellikler şu şekilde sıralanabilir:

1. Lobi yaparken bilgi ve kanıtlar en üst düzeyde olmalıdır.
2. Lobi bir iletişim sürecidir.
3. Lobi, karmaşık bir süreçtir.
4. Lobi çalışmaları yürütmek bir anlaşma ve uzlaşma sürecidir.
5. Lobi çalışmaları uzun süreçlidir ve zamana yayılan bir faaliyettir.

Lobiciler ise üç temel gruba ayrılmaktadır:

- **Bilgi toplayıcılar:** Hükümet nezdinde istihbarat çalışması yapanlardır.
- **Temsilciler:** Danışmanlık hizmeti kapsamında çalışan hukuk firmalarıdır.
- **Bireysel lobiciler:** Hükümet faaliyetlerini, kendi amaçları doğrultusunda yönlendirmeye çalışanlardır.

2.2 Lobıcılık Yöntemleri

Lobicilik yürütenler, sınırlı kaynaklarını etkin şekilde kullanmak için ellerindeki kaynaklara, duruma ve hedeflere göre uygun yöntem ve teknikleri kullanırlar. Lobi faaliyetlerindeki başlıca teknikler şu şekildedir:

- Yüz yüze görüşme
- Komisyonlar
- Mektup gönderme
- Halkla ilişkiler kampanyaları
- Sponsorluklar
- Sivil toplum oluşturma

Lobi çalışmalarında sonuçların takip ve değerlendirilmesi, tekrarlanan bir bilgi toplama işidir. Lobi çalışmaları sadece başlangıç olup, sonucunda istenen etkide olması için takip ve değerlendirilmesi gereklidir.

3 AVRUPA BİRLİĞİ'NDE LOBİCİLİK

Günümüzde AB nezdinde kendi çıkarlarını korumak isteyen birçok baskı grubu bulunmaktadır. AB'de lobıcılık iki yöntem vardır. Bunlardan ilki, ulusal yani Konsey yoluyla diğeri de doğrudan Brüksel'de AB kurumları nezdinde yürütülen lobıciliktir.

Avrupa Birliği'nde lobıcılık yapan baskı gruplarını şu sınıflandırmaya tabi tutulabilir:

- Özel Sektör Temsilcileri
- Meslek Grupları Temsilcileri
- İşçi Temsilcileri
- Sivil Toplum Örgütleri
- Bölgesel Çıkar Grupları

AB'nin siyasal yapısı gereği, karar alma sürecinde birden fazla kurum olduğu için hepsine ayrı ayrı bakmakta fayda bulunmaktadır. AB karar alma sürecinde etkili olan organlar: Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyidir.

AB nezdinde lobıcilerin ilk hedefi hem yasama sürecini başlatması hem de idari fonksiyonu nedeniyle AB Komisyonudur. Komisyonun politika üretme konusunda kaynakların sınırlılığı nedeniyle dışarıdan gelecek bilgiye ihtiyacı bulunmaktadır. Bilgi edinme konusundaki komisyonu bu ihtiyacı da lobiler tarafından karşılamaktadır.

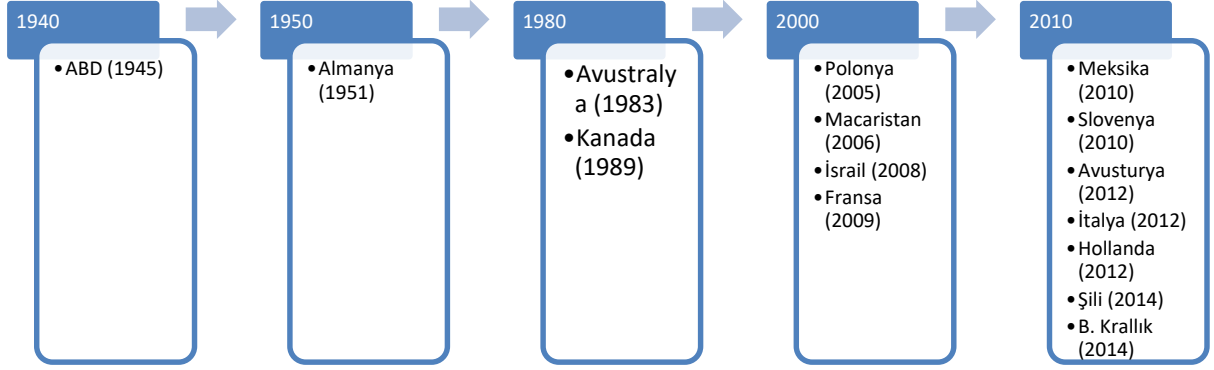
Diğer önemli kurum olan Parlamentoda ise, lobıcilerin erişim noktaları komiteler, siyasi gruplar, milletvekilleri ve genel kuruldur. Parlamentonun önüne gelen taslakta ise anahtar rolü raportörler üstlenmektedir.

Bir başka önemli kurum da AB Konseyidir. Lobi faaliyetlerinin sonuçlarının alındığı ve lobıcilik konusunda başarı ölçütü olarak görülen bir kurumdur. Konseyde her üye kendi ulusal çıkarını gözettiği için lobıcilik hem çok zor hem de etkilidir. Konsey düzeyinde etkin lobi için ulusal

düzeyde lobcilik yapmak daha etkilidir.

AB’de lobcilik süreci yasal anlamda ABD’den sonra gelişmiştir. ABD’de lobciliğe ilişkin ilk mevzuat 1945 yılında çıkarılmışken Kıta Avrupa’sında ilk lobcilik düzenlemesi 1951 yılında Almanya’da yapılmıştır.

Grafik 1. Lobi Düzenlemeleri Tarihi

Kaynak: <https://www.oecd.org/corruption/ethics/lobbying/>

Avrupa Birliği’ndeki baskı grupları hem Konsey ve Parlamento üzerinde hem de Komisyon’un yetkili olduğu alanlarda kendi istekleri doğrultusunda olması için çalışmaktadır.

AB’de yasa önerilerinin ilk olarak Komisyon tarafından hazırlanması sebebiyle lobcilerin Brüksel’deki ilk hedefidir. Nihai kararı, Bakanlar Konseyinin alması sebebiyle her bir başkentte ve Brüksel’de müdahale gereklidir. Brüksel’de çoğu AB kurumlarına kayıtlı 20 bine yakın lobici bulunmaktadır.

AB bünyesinde yapılan lobcilik faaliyetlerinde ilk sırada AB Komisyonu nezdinde yapılan lobcilik faaliyeti yer almaktadır. Komisyonda 2022 sonu itibariyle 4.634 lobcilik faaliyeti yürütülmüştür. AB kurumları nezdinde 2022 yılı sonu itibariyle en çok harcama yapan kurum, 9 milyon euroluk harcama tutarıyla Avrupa Kimya Endüstrisi Konseyi olmuştur.

Tablo 1. Kurum Türüne Göre AB’de Lobcilik

Kurum Türü	Lobi Faaliyet Sayısı
Brüksel Ofisi	3.400
Avrupa Parlamentosu	1.967
Avrupa Komisyonu	4.634

Kaynak: <https://www.lobbyfacts.eu/>

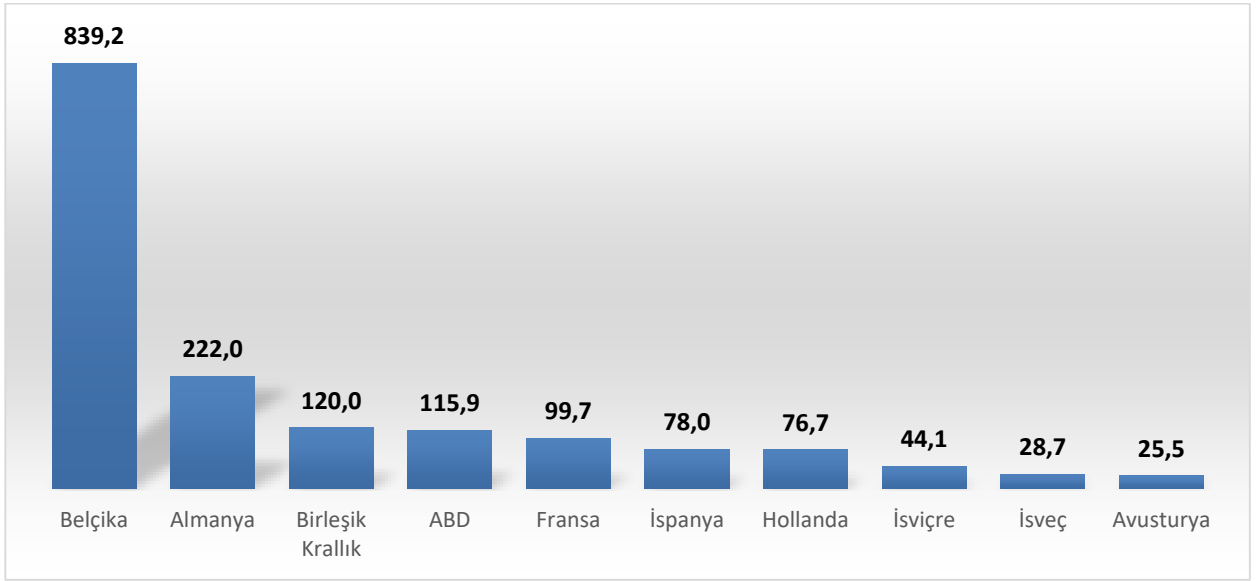
Tablo 2. AB Nezdinde Lobciliğe En Çok Harcama Yapan Kurumlar (İlk 5)

Kurum Adı	Merkezi	Harcama Tutarı
Avrupa Kimya Endüstrisi Konseyi	Belçika	9.000.000
Fleishman-Hillard	Belçika	7.615.000
FTI Danışmanlık	ABD	6.805.000
Bayer AG	Almanya	6.500.000
Apple Inc.	ABD	6.500.000

Kaynak: <https://www.lobbyfacts.eu/>

Ülkelerin AB nezdinde yürüttükleri lobi faaliyetlerine yapılan harcamalar açısından bakıldığında, en fazla lobiye para harcayan ülke 839 milyon euroluk harcama tutarıyla Belçika olmuştur. Belçika'nın ilk sırada olmasında; AB'nin konseyi ve parlamentosu gibi birçok kurumun Brüksel'de yerleşik olması yatmaktadır. Belçika'dan sonra 222 milyon euroluk harcama tutarıyla Almanya ve 120 milyon euroluk harcama tutarıyla Birleşik Krallık gelmektedir. Türkiye ise 7,7 milyon euroluk lobi harcamasıyla 17. sırada yer almaktadır.

Grafik 2. Ülkelere Göre AB Nezdinde En Çok Lobi Faaliyeti Yürüten Ülkeler (Milyon €)

Kaynak: <https://www.lobbyfacts.eu/>

TOBB'un Eurochambers; Türk-İş ve Hak-İş'in Avrupa Sendikalar Konfederasyonu gibi birçok örgütün Avrupa'daki kurumlara üyelikleri büyük bir kazançtır. 2022 yılı sonu itibariyle Türkiye'deki kurumların AB nezdinde yaptıkları lobi faaliyetlerine bakılınca ilk sırada 3 milyon euroluk harcama tutarıyla Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) gelmektedir. MESS'in ardından 2,7 milyon euroluk harcama tutarıyla Hak-İş Konfederasyonu, 600 bin euroluk harcama tutarıyla Zay Danışmanlık şirketi ve 400 bin euroluk harcama tutarıyla TOBB gelmektedir.

Tablo 3. Türkiye'den AB nezdinde lobicilikte En Fazla Harcama Yapan Kurumlar

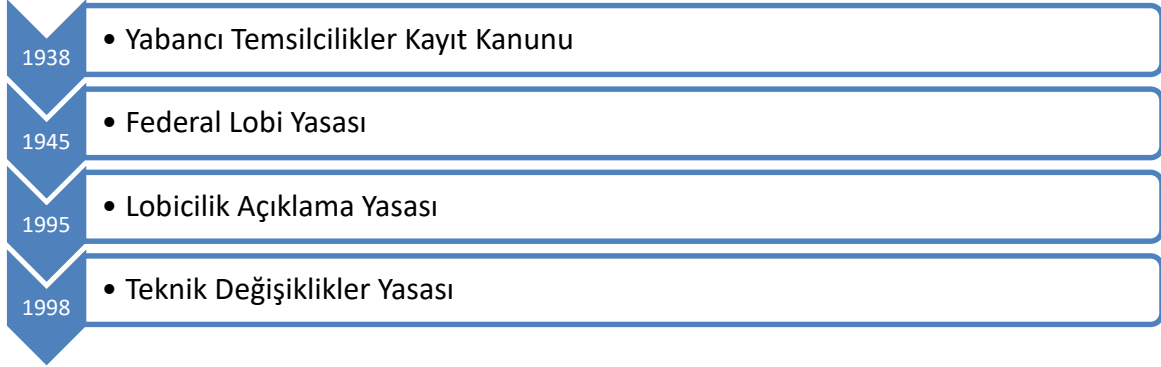
Kurum Adı	Harcama Tutarı
Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS)	3.000.000
Hak-İş İşçi Sendikaları Konfederasyonu	2.750.000
Zay Strateji Danışmanlık	600.000
TOBB	400.000
Türkiye Gemi İnşa Sanayicileri Birliği (GİSBİR)	300.000

Kaynak: <https://www.lobbyfacts.eu/>

4 ABD'DE LOBİCİLİK

Lobicilik ilk kez 1945'te ABD'de çıkarılan Federal Lobi Yasası ile yasal çerçeveye oturtulmuş, federal hükümetler lobiciliği, modern devlet sisteminin ve hükümet anlayışının vazgeçilmez unsuru olarak kabul edilmiştir.

Grafik 2. ABD'de Lobicilik Tarihi

Kaynak: ORAN Kalkınma Ajansı, Lobicilik Raporu, 2015

Türkiye'de lobiciliğe ilişkin doğrudan bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Türkiye'de ilk lobicilik faaliyetlerinin, II. Abdülhamit döneminde Avrupa kamuoyunu yönlendirmek için yapıldığı söylenebilir. Cumhuriyet döneminde ABD'deki ilk Türk lobisi ise "Türk Teavün Cemiyeti"dir. Bu örgüt daha çok Ermeni-Rum lobisi faaliyetlerine karşı çalışmıştır.

Yurtdışında yaşayan 5 milyonu aşkın vatandaş, Türkiye açısından önemli bir diaspora potansiyeline sahiptir. Yurtdışındaki vatandaşlarımız, buldukları ülkelerin iç ve dış politikasını etkileyebilir, hem de Türkiye lehine kararların çıkarılmasını sağlayabilir. Bu kapsamda yurtdışındaki Türklerin söz sahibi olabilmeleri amacıyla Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu'na bağlı Dünya Türk İş Konseyi kurulmuştur. Ermeni soykırımına karşı hem DTİK hem de DEİK Türk-Amerikan İş Konseyi ABD'de lobicilik faaliyetlerini 2014 yılından bu yana sürdürmektedir.

Türkiye, ABD'de lobi şirketleriyle çalışmaya Turgut Özal'ın Başbakan Yardımcısı olduğu 1981 yılında başlamıştır. Türkiye, ABD Başkanları Reagan ve Bush'un seçim kampanyalarını yürüten Gray&Company ile işe başlamıştır.

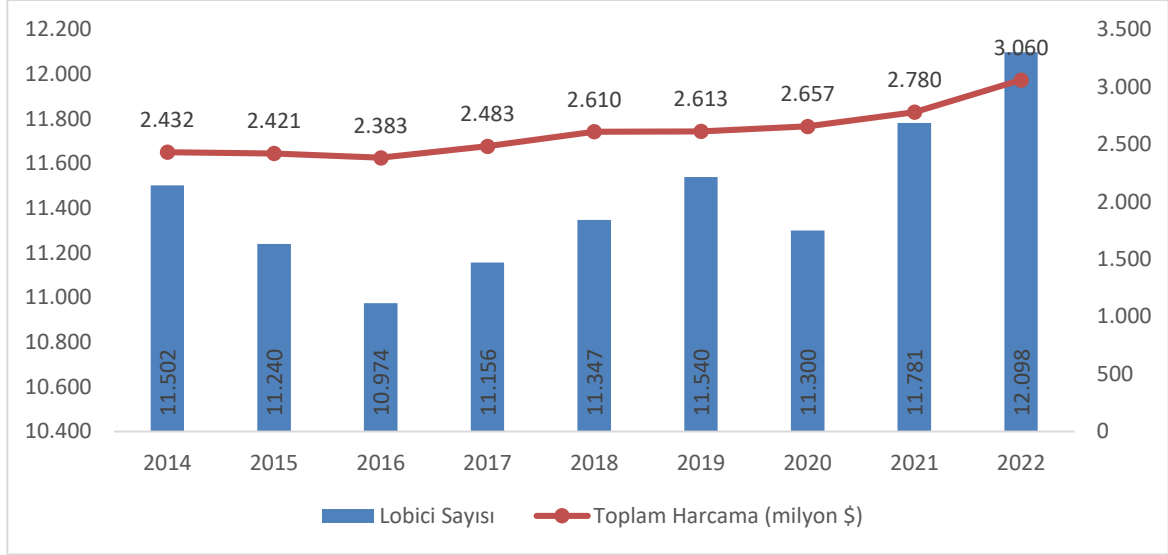
ABD'deki Türk lobisini üçe ayırmak mümkündür:

- Yabancı lobiler aracılığıyla yürütülen siyasal-kültürel amaçlı lobi faaliyetleri,
- Türk-Amerikan dernekleriyle yürütülen siyasal-kültürel amaçlı lobi faaliyetleri,
- Türk-Amerikan iş dünyası dernekleriyle yürütülen ekonomik faaliyetlerdir.

Amerikan lobicilik içerisinde Türk lobisinin birçok sorunu bulunmaktadır. Bunlardan biri lobi faaliyetlerine verilmesi gereken önem için geç kalınması, diğeri ise Türk nüfusun sayı olarak az ve farklı coğrafyalara dağılmış olması örnek gösterilebilir.

ABD'deki lobcilik faaliyeti yürüten kurumların sayısı 2022 yılı itibariyle 12.098'e ulaşmıştır. Lobcilik yönünden yapılan toplam harcama ise 3 milyar dolar düzeyindedir.

Grafik 3. ABD Lobcilik İstatistikleri

Kaynak: <https://www.opensecrets.org/>

2016-2022 döneminde ABD'de lobcilik çalışması yapan ülkeler sıralamasında; ilk sırada 285 milyon dolarlık harcama tutarıyla Çin yer almaktadır. Çin'in ardından Japonya ve G. Kore gelmektedir.

Bu dönemde kurumlar nezdinde en fazla harcama yapanlara bakıldığında; ilk sırada Marşal Adaları yer alırken onu Japon Dış Ticaret Örgütü ve Çin kanalı CCTV takip etmektedir.

Tablo 4. 2016-2022 Döneminde En Çok Harcama Yapan Ülkeler ve Kurumlar (Milyon \$, İlk 5)

Ülke	Toplam Harcama	Kurum Adı	Toplam Harcama
Çin	285	Marşal Adaları Hükümeti	189
Japonya	273	Japon Dış Ticaret Örgütü	157
G. Kore	231	CCTV (Çin Kanalı) Amerika	148
Katar	212	RIA Novosti (Rus Haber Ajansı)	141
Marşal Adaları	190	Bahamalar Hükümeti	135

Kaynak: <https://www.opensecrets.org/>

ABD'deki kurumlar arasında lobciliğe en çok harcama yapan kurum ABD Ticaret Odası iken lobi firmaları arasında en çok harcama yapan firma ise Brownstein firması olmuştur. 2022 yılında ABD'de lobcilik yapan sektörler bakıldığında; ilk sırada 545 milyon dolarlık harcama tutarıyla sağlık sektörü yer almaktadır. Sağlık sektörünü; 452 milyon dolarlık harcama tutarıyla finans sektörü ve 416 milyon dolarlık harcama tutarıyla çeşitli iş dünyası sektörü takip etmektedir.

Tablo 5. ABD’de Lobiciliğe En Çok Harcama Yapan İlk Beş Kurum ve Lobi Firması (Milyon \$)

Kurum Adı	Toplam Harcama	Kurum Adı	Toplam Harcama
ABD Ticaret Odası	59	Brownstein, Hyatt et al	45
ABD Ulusal Emlakçılar Birliği	56	Akin, Gump et al	39
ABD İlaç Üreticileri Birliği	22	Holland & Knight	31
Mavi Haç	20	BGR Group	29
Amerikan Hastaneler Birliği	18	Invariant LLC	28

Kaynak: <https://www.opensecrets.org/>

Amerika’da lobiler iki şekilde yürütülmektedir. İlki, bir başka ülkeden Amerika’ya göç ederek ülkeye yerleşmiş ve Amerikan vatandaşı olmuş kişilerin kurduğu örgütler aracılığıyla yürütülen faaliyetlerdir, ki bunlara etnik lobiler denilmektedir. Bir diğeri ise diğer ülkelerin Amerika’daki lobi şirketlerinden yararlanarak yürüttükleri faaliyetlerdir, buna da yabancı lobiler denilmektedir.

4.1 Yunan Lobisi

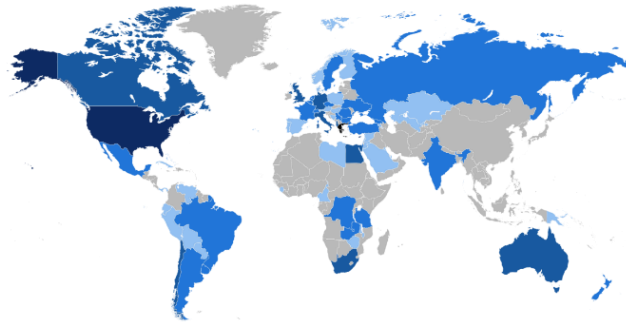
Yunan Lobisi: Yunanlılar ABD’ye ilk olarak 1700’lü yıllarda gelmeye başlamışlardır. Yunan göçü, 19 yy.’ın ilk yarısında önemli rakamlara ulaşmıştır. Günümüzde ABD’de yaklaşık 2,5 milyon Yunan ve Rum asıllı nüfus bulunmaktadır. Bu nüfusun büyük çoğunluğu, New York, Chicago, Los Angeles, Boston ve Washington’da yaşamaktadır.

Amerika’daki başlıca Yunan lobisi kuruluşları:

- Amerikan Helen Enstitüsü (AHI)
- Amerikan Helen İlerici Eğitim Derneği (AHEPA)
- Amerikan Helen Kongresi (AHC)
- Kuzey-Güney Amerika Rum Ortodoks Başpiskoposluğu

Yunan diasporası, Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Kesimi dışında yaşayan Rumları ifade etmektedir. Rum nüfusun yoğun olduğu ülkeler; ABD, Kanada, Almanya olarak sıralanmaktadır.

Grafik 4. Yunan Diasporası

Kaynak: Wikipedi

4.2 Ermeni Lobisi

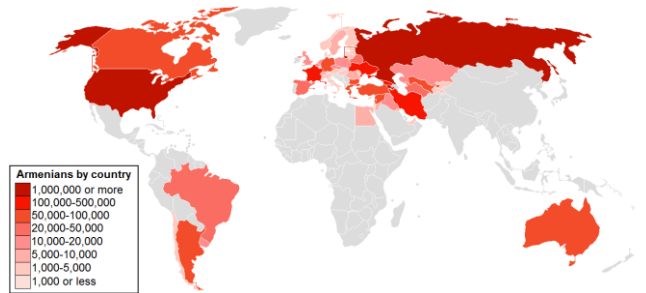
Amerika'daki Ermeni lobisinin varlığı oldukça eski ve uzundur. Bu oluşumda Osmanlı'da çalışan misyonerlerin katkısı büyük olmuştur. Misyonerler 1840'lardan itibaren Amerika'ya öğrenci göndermeye başladılar. 1890'da gönderilen yaklaşık 70 kişilik grup, Amerika'daki Ermeni toplumunun ilk çekirdeğini oluşturmuştur. Bugün Amerika'daki Ermeni nüfusunun yaklaşık 1 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Nüfus olarak çok olmasa da ABD'nin Türkiye karşıtı politikalarının oluşmasındaki gücü yadsınamaz.

Ermeni lobisini organize eden kuruluş, Ermeni Meclisidir. Meclis, Ermeni toplumunu temsil etmekte ve ermeni derneklerinin bir koalisyonu niteliğindedir.

- Amerikan Ermeni Asamblesi (AAA)
- Amerika Ermeni Milli Komitesi (ANCA)
- Ermeni Devrimci Federasyonu (ARF)

Ermeni diasporası, Ermenistan, Türkiye ve İran dışında yaşayan Ermenilere verilen genel addir. Ermenistan dışında 3-4 milyon kadar Ermeni'nin yaşadığı tahmin edilmektedir. Ermeni nüfusun en yoğun olduğu ülkeler; Rusya, ABD ve Fransa olarak sıralanmaktadır.

Grafik 5. Ermeni Diasporası

Kaynak: Vikipedi

4.3 Yahudi Lobisi

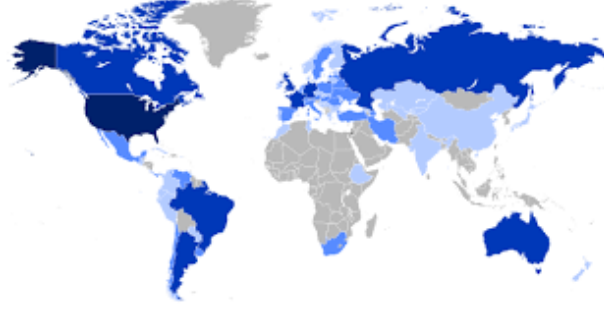
20. Yüzyılda Doğu Avrupa'dan gelen 2,5 milyon Askenazi Yahudisi Amerika'ya göç etmiş ve Amerikan Yahudi toplumunun çekirdeğini oluşturmuştur. Yahudi lobisi, ülke çapında yayılmış ve lobi faaliyetlerinin merkezleri Washington'da bulunmaktadır. Başlıca Yahudi lobisi kuruluşları:

- Amerikan İsrail Halkla İlişkiler Komitesi (AIPAC)
- Amerika'nın Siyonist Örgütü (ZOA)
- Amerikan Yahudi Komitesi (AJC)
- Amerikan Yahudi Kongresi (AJC)
- B'nai B'rith (Ahit Oğulları)
- Anti-Propaganda Ligi (ADL)

Yahudi diasporası, İbranilerin anavatanı Kenan'dan çıkarılıp zorunlu göçe bırakılmasıyla

başlayan İsrail dışındaki Yahudi yerleşimini ifade etmektedir. Yahudi nüfusun yoğun olduğu ülkeler; ABD, Rusya ve Fransa olarak sıralanmaktadır.

Grafik 6. Yahudi Diasporası

Kaynak: Wikipedi

4.4 Türk Lobisi

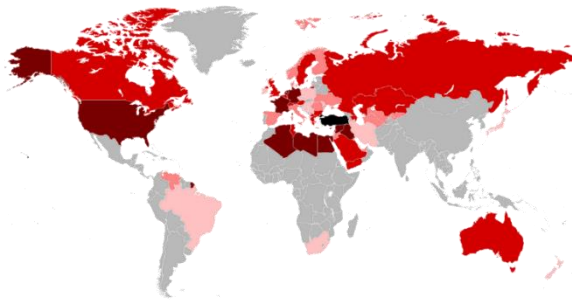
ABD'ye Türkiye'den ilk göç 1820 yılında olmuştur. Ağırlıklı olarak Elazığ, Samsun, Rize ve Siverek'ten göç almıştır. Bunda Harput'taki Amerikan misyoner okulunun etkisi olmuştur. ABD'deki Türkler, modern anlamda lobcilik faaliyetlerine 1924 yılında New York'ta kurulan "Türk Teavün Cemiyeti" ile başlamıştır. Günümüzde Amerika'da 400-450 bin Türk yaşamaktadır. Türkler, en fazla New York, Kaliforniya, Teksas, Indiana ve Michigan eyaletlerinde bulunmaktadır.

- Türk Amerikan Dernekleri Asamblesi (ATAA)
- Türk Çalışmaları Enstitüsü (ITS)
- Amerikan Türk Konseyi (ATC)

Türk diasporası, Türkiye'den ve Osmanlı topraklarından dışarı göç etmiş Türklerin dünyadaki tahmini nüfusunu anlatmak için kullanılan bir terimdir. Türk nüfusun en yoğun olduğu ülkeler; Almanya, Fransa ve Birleşik Krallık olarak sıralanmaktadır. Türkiye dışındaki Türkler iki gruba ayrılmaktadır:

- Cumhuriyet kurulduktan sonra sınır dışında kalanlar (Türk azınlıklar)
- Cumhuriyet kurulduktan sonra diğer ülkelere göç edenler (Türk diasporası)

Grafik 7. Türk Diasporası Haritası

Kaynak: Wikipedi

5 HEMŞERİCİLİK

1940'lı yıllardan itibaren çok partili hayata geçiş ve sanayileşmeyle birlikte Türkiye'de büyük bir dönüşüm süreci yaşanmıştır. Kentleşme süreciyle birlikte köy hayatından kente geçiş artmış ve bu da beraberinde bir dizi sorunu getirmiştir. Göç süreci 1980'li yıllarda hızlanmış ve 1990'lı yıllarda zirve noktasına ulaşmıştır. Bu süreçte hemşerilik ilişkilerin doğmasına zemin hazırlamıştır. Hemşerilik, bireyselliğin ön planda olduğu kent yaşamına alışmak durumunda kalan insanların dayanak noktası haline gelmiştir.

Hemşeri, aynı şehirden, aynı köy veya kasabadan anlamına gelmektedir. Hemşerilik ise hemşeri olma durumunu ifade etmektedir. Ayrıca hemşerilik, yerel değerlere dayalı bir örgütlenme biçimini ve akraba-arkadaş arasında olan kavramı ifade eder.

Hemşerilik durumu, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda da yer almıştır. Kanunun 15. Maddesinde herkes ikamet ettiği beldenin hemşerisidir şeklinde tanımlanmıştır.

Hemşeri derneklerinin hemşeriler üzerindeki etkisi oldukça büyüktür. Özellikle derneklerin hemşerilere ulaşımı kolaylaşmış, aradaki iletişimi güçlendirmiş ve derneklerin hemşerileri etkileme potansiyelini artırmıştır.

Hemşeriler, kentte tutunma, iş bulma, kültürel kimliklerini koruma, kamuoyunu etkileme amaçlarıyla dayanışma içerisindedir. Bu dayanışma, dernekler aracılığıyla sağlanmaktadır. Ayrıca, kente yeni gelen hemşerilerin bütünleşmesine ve bu sayede tampon kurum işlevini yerine getirmeyi amaçlamaktadır.

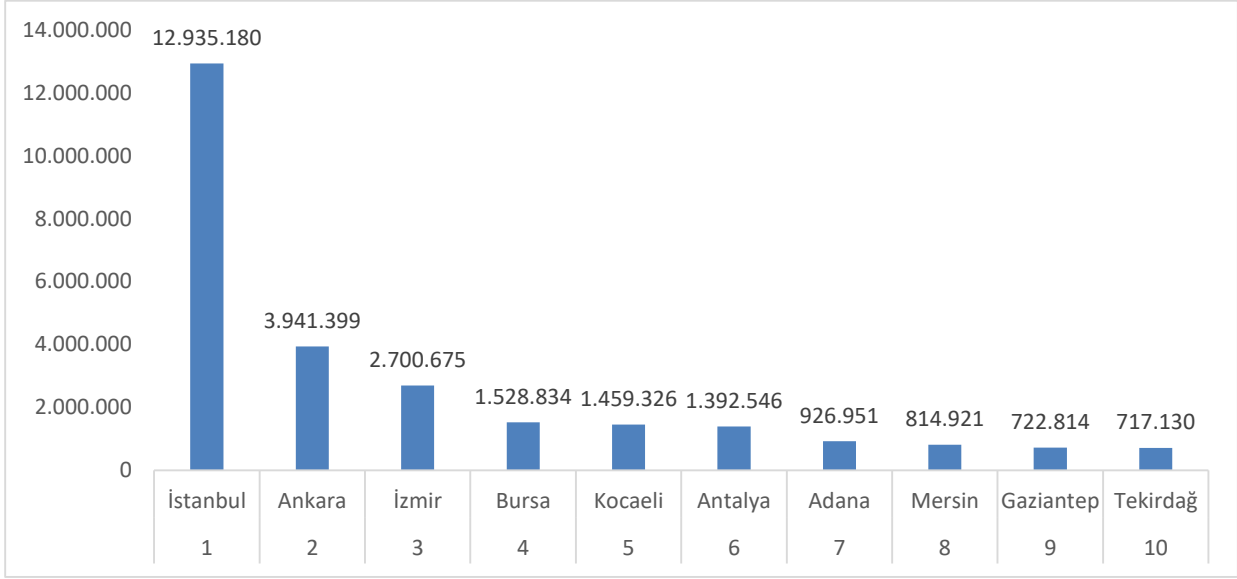
Hemşeri dernekleri, göç ile beraber oluşan sorunları gidermeyi ve yeni ortama uyum sağlamaya yardımcı kurumlar olarak değerlendirilmektedir.

5.1 Kütüğe Göre Türkiye Nüfusu

TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2021 istatistiklerine göre Türkiye'de kütüğü dışında en fazla ikamet edilen il İstanbul olmuştur. İstanbul'da kütüğü İstanbul olan nüfus 2,16 milyon iken kütüğü İstanbul dışında olan nüfus ise 12,9 milyon kişi olarak açıklanmıştır.

İstanbul'un dışında en fazla dış kütüklü nüfusa sahip olan iller, Ankara, İzmir ve Bursa olarak sıralanmaktadır. Konya'da ise 383.984 kişinin kütüğü Konya dışından olup iller sıralamasında 15. sırada yer almaktadır.

Grafik 8. Kütüğü Şehir Dışından Olan İllerin Sıralaması (İlk 10 İl)

Kaynak: TÜİK

Bu rakam illerdeki hemşeri derneklerine de yansımaktadır. Hemşeri derneklerinin bölgesel dağılımına bakıldığında ilk sırada 9.048 hemşeri dernek sayısı ile Marmara ilk sırada yer almaktadır. Marmara Bölgesindeki hemşeri dernekleri, Türkiye'nin %54,6'sını oluşturmaktadır. Marmara bölgesinin ardından 3.533 dernek sayısı ile İç Anadolu bölgesi (%21,32), ve 1.389 dernek sayısı ile Karadeniz Bölgesi (%8,38) gelmektedir.

Tablo 6. Bölgelere Göre Hemşehri Dernekleri (2021)

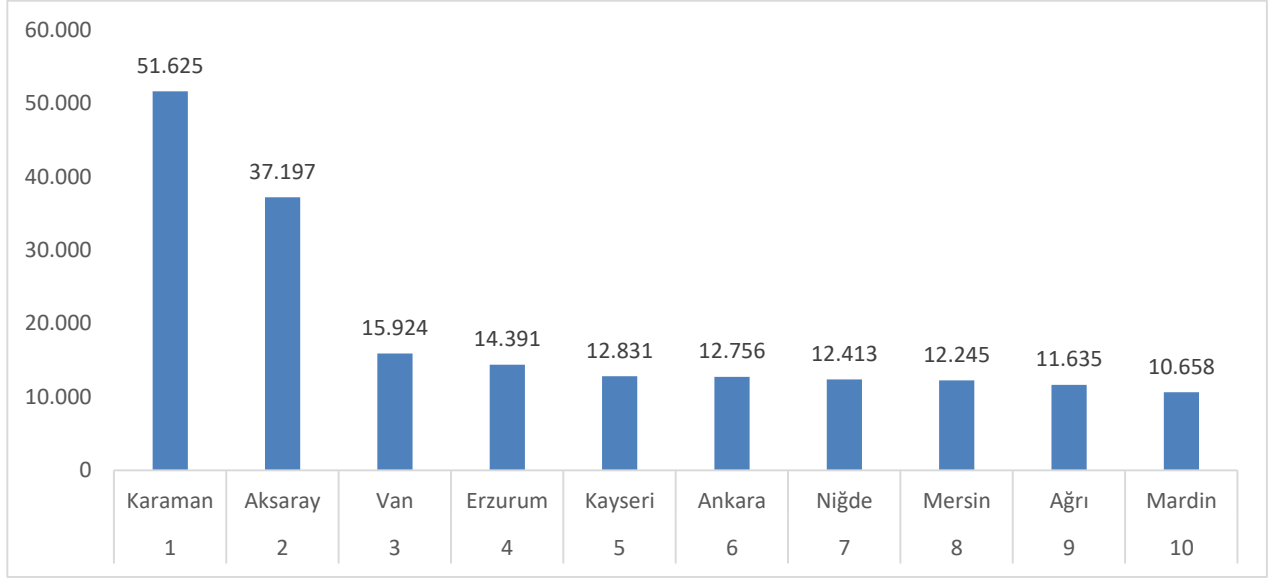
Sıra	Bölge Adı	Toplam Dernek Sayısı	Türkiye'deki Payı (%)
1	Marmara	9.048	54,6
2	İç Anadolu	3.533	21,3
3	Karadeniz	1.389	8,4
4	Ege	1.192	7,2
5	Akdeniz	808	4,9
6	Güneydoğu Anadolu	301	1,8
7	Doğu Anadolu	296	1,8

Kaynak: TÜİK

5.2 Konya'daki Hemşeriler ve Dışarıdaki Konyalılar

Konya'da kütüğü Konya dışında olan nüfusa bakıldığında ilk sırada Karamanlıların olduğu görülmektedir. 2021 yılı itibarıyla Konya'daki Karamanlıların nüfusu 51.625'tir. Karaman'ın ardından Aksaray, Van, Erzurum, Kayseri olarak sıralanmaktadır.

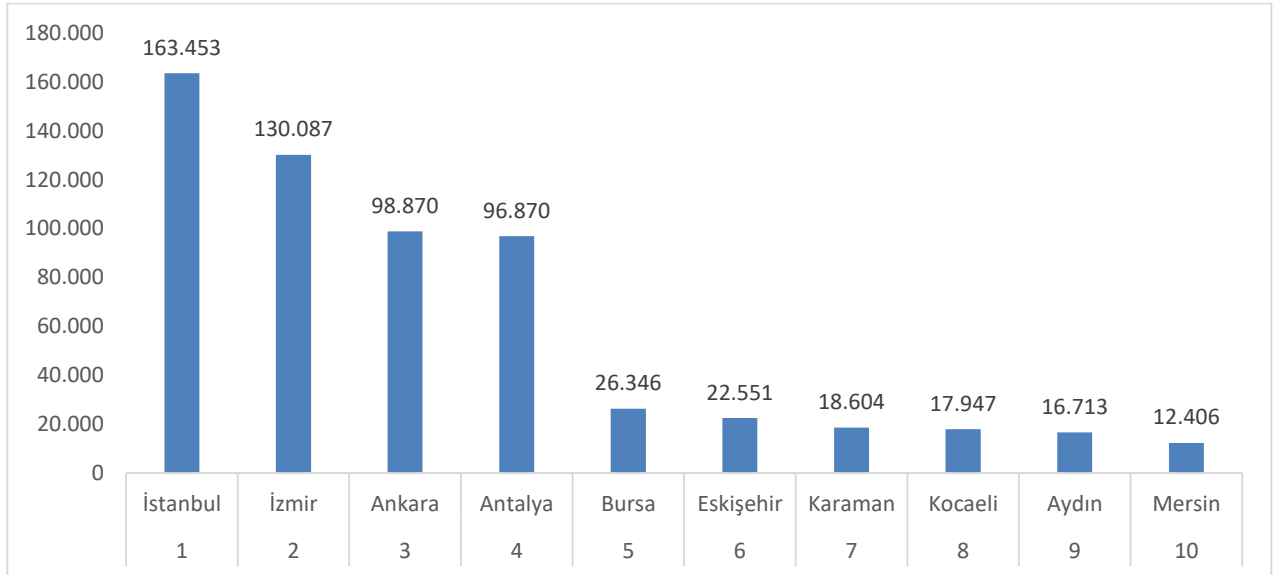
Grafik 9. Konya’da Kütüğü Dışarıdan Olan İllerin Nüfusu (İlk 10 İl)

Kaynak: TÜİK

Konya dışındaki Konyalıları bakıldığında ilk sırada İstanbul yer almaktadır. İstanbul’da 163.453 Konyalı bulunmaktadır. İstanbul’un ardından 130.087 Konyalı sayısı ile İzmir ikinci, 98.870 Konyalı sayısı ile Ankara üçüncü sırada yer almaktadır.

Grafik 10. Konya Dışındaki Konyalıların Nüfusu (İlk 10 İl)

Kaynak: TÜİK

6 KURUMSAL ANALİZLER

Bu çalışmada, Türkiye’de lobıcılık çalışmaları hemşerilik üzerine kurgulanmıştır. Hemşerilikten kasıt, aşağıda incelenecek olan hususlarda görevli kişilerin doğum yerleri ve öğrenim durumları incelenecektir. Burada amaçlanan, üst düzey bürokrasinin memleketleri ve okudukları okulların bir analizi olacaktır. Bürokrasinin belirlenmesinde ise seçilmişlerden ziyade atanmışların incelenmesidir.

İncelenecek olan bürokratlar şu şekilde sıralanabilir: Yönetim bürokrasi açısından valiler ve kaymakamlardan oluşan mülkiyeliler, merkezi yönetim bürokrasisi açısından bakanlar, bakan yardımcılar, genel müdürler ve daire başkanları, hariciye bürokrasisi açısından dış işleri bakanlığına bağlı olarak yurtdışında görev yapan büyükelçiler ve başkonsoloslar ve akademik bürokrasi açısından üniversitelerin rektörleri incelenmiştir.

6.1 Mülkiye

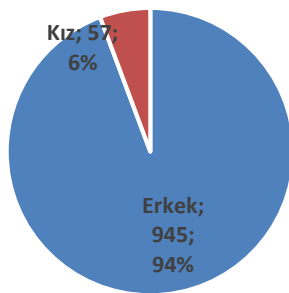
Mülkiye, Osmanlı’da ilmiye, askeriye ve kalemiye sınıfıyla beraber üst düzey kamu görevlilerini oluşturmaktadır. Mülkiye tarihi, 1859 yılında Osmanlı İmparatorluğunun idari yönetimini düzeltmek için yeni bir eğitim sistemi kurulması amacıyla Mekteb-i Fünun-u Mülkiye adıyla açılmıştır. 1936 yılında ise okul, Ankara’ya taşınarak Siyasal Bilgiler Okulu adını almıştır. 1949 yılında ise Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi olmuştur.

Analizimizde, Türkiye’de il ve ilçe idaresiyle görevli valiler ve kaymakamlar incelenmiştir.

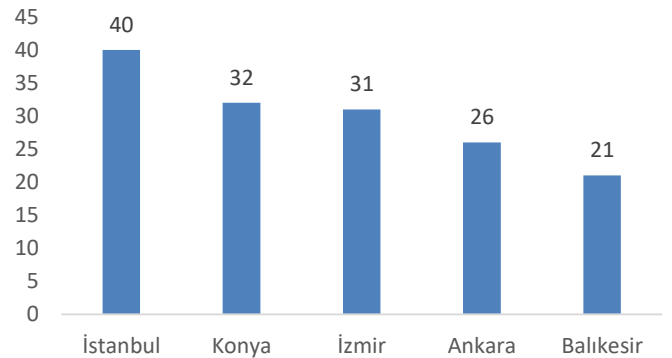
Mülkiyelilerin %94’ünü erkekler oluşturmaktadır. Türkiye’de illerin idari yapılanması içerisinde 57 kadın görev yapmaktadır.

İllerin idari yapılanma sayısında; ilk sırada İstanbul, ardından Konya, İzmir ve Ankara yer almaktadır.

Grafik 11. Cinsiyete Göre Mülkiyeliler

Grafik 12. İllerdeki İdari Birimler

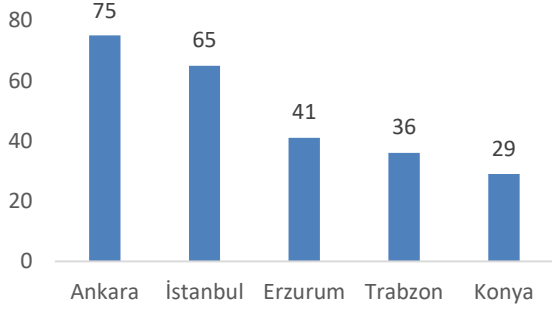

Kaynak: İlgili Mülki İdareler Web Siteleri

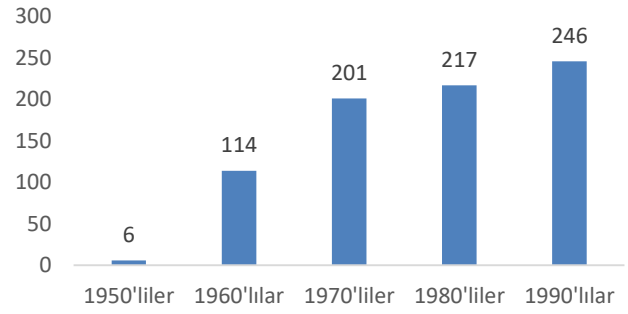
Doğum yerlerine göre Türkiye’de görevli mülki idari amirlerinin 75 tanesi Ankaralı, 65 tanesi ise İstanbulludur. Konyalı mülki idari amir açısından ilk beş içerisinde yer almaktadır.

Yaş gruplarına göre mülkiyelilere bakıldığında; en fazla 1990 jenerasyonu bulunmaktadır. 1990 doğumluları, 1980’li ve 1970’liler takip etmektedir.

Grafik 13. Doğum Yerine Göre Mülkiyeliler

Grafik 14. Yaş Grubuna Göre Mülkiyeliler

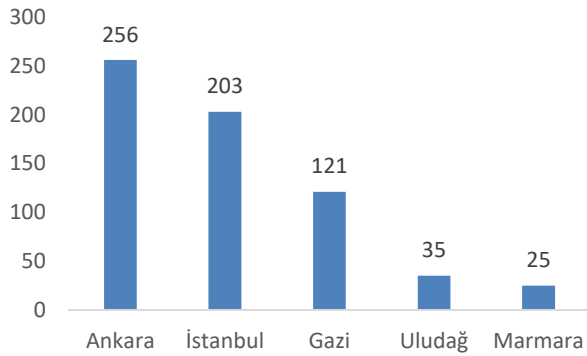

Kaynak: İlgili Mülki İdareler Web Siteleri

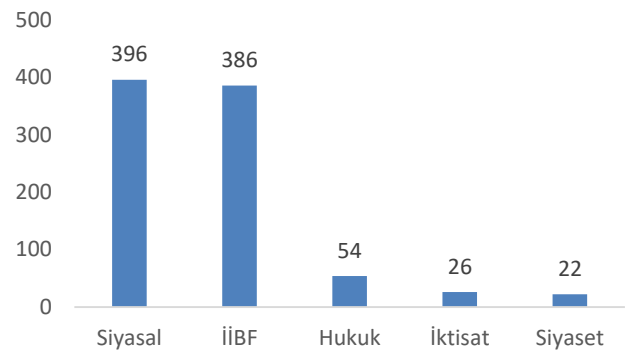
Lisans durumuna göre mülkiyelilere göre ilk sırada Ankara Üniversitesi yer almaktadır. 23 mülkiyeli Selçuk Üniversitesi mezunu olup toplam üniversite sıralamasında 8. sırada yer almaktadır.

Lisans bölüm durumuna göre mülkiyelilerin %85,3'ü Siyasal Bilgiler ve İİBF mezunudur.

Grafik 15. Üniversiteye Göre Mülkiyeliler

Grafik 16. Bölümlere Göre Mülkiyeliler

Kaynak: İlgili Mülki İdareler Web Siteleri

Mülkiyelilerin lisansüstü eğitimlerine bakıldığında; yüksek lisans yapan (205 kişi), doktora yapan (35 kişi) doçent olan (4 kişi) bulunmaktadır.

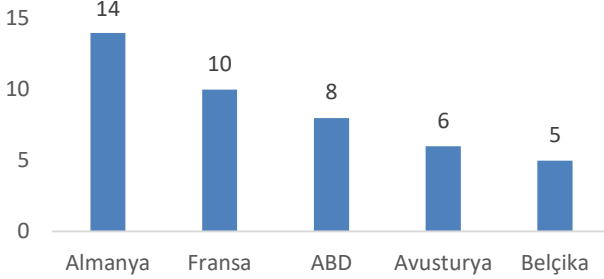
6.2 Hariciye

Hariciye, TDK sözlüğüne göre devlet yönetiminde dış işlerini ifade etmektedir. Birleşmiş Milletler’in kayıtlarına göre dünyada toplam 208 ülke bulunmaktadır. Bu ülkelerin 144 tanesinde ise ülkemizin dış temsilciliği bulunmaktadır. Çalışmamızda Türkiye’nin dış temsilciliklerinde görevli büyükelçiler ve başkonsolosluklar analiz edilmiştir.

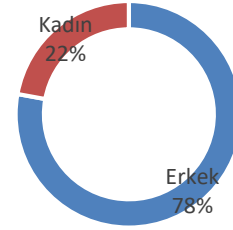
Ülkelere verilen temsilcilik sayılarına bakıldığında ilk sırada Almanya gelmektedir. Almanya'yı Fransa ve ABD takip etmektedir.

Temsilcilerin %78'i erkek, %22'si kadından oluşmaktadır.

Grafik 17. Ülkelere Göre Temsilcilikler

Grafik 18. Cinsiyete Göre Temsilciler

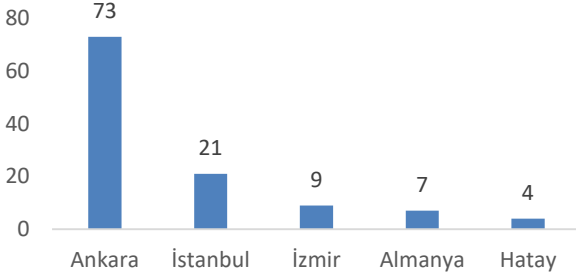

Kaynak: İlgili Mülki İdareler Web Siteleri

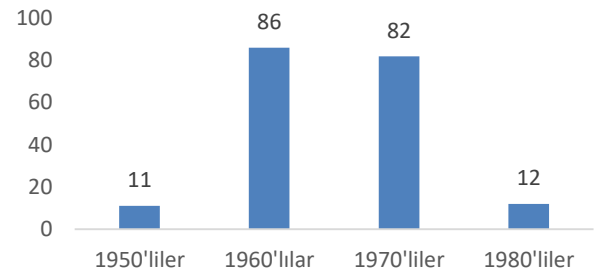
Dış temsilciler arasında en fazla Ankaralı bürokrat bulunmaktadır. Ankara'yı İstanbul ve İzmirli takip etmektedir.

Doğum tarihine göre dış temsilcilerimizin ağırlığını 1960 ve 1970 jenerasyonu oluşturmaktadır.

Grafik 19. Doğum Yerine Göre Hariciyeliler

Grafik 20. Doğum Tarihine Göre Hariciyeliler

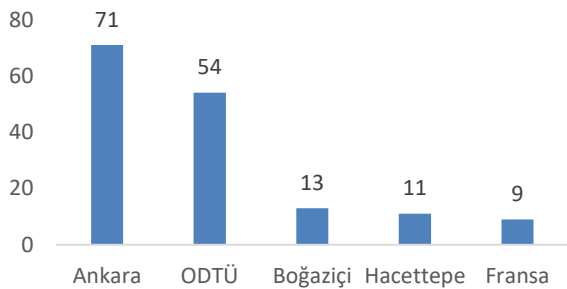

Kaynak: İlgili Mülki İdareler Web Siteleri

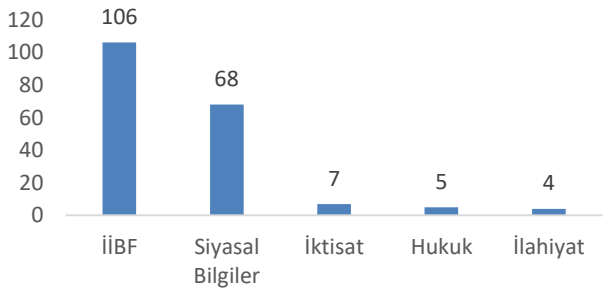
Dış temsilcilere lisans mezuniyetine göre bakıldığında Ankara Üniversitesi ilk sırada yer almaktadır. Bu üniversiteyi ODTÜ ve Boğaziçi takip etmektedir.

Dış temsilcilerin ağırlığını (%81,3'ünü) İİBF ve Siyasal Bilgiler fakültesi mezunları oluşturmaktadır.

Grafik 21. Lisansa Göre Dış Temsilciler

Grafik 22. Lisans Bölüme Göre Dış Temsilciler

Kaynak: İlgili Mülki İdareler Web Siteleri

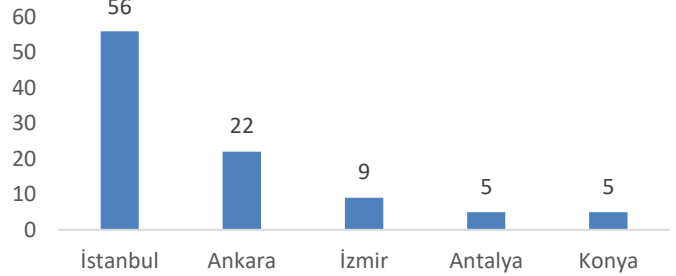
Hariciyelilerin lisansüstü eğitimlerine bakıldığında; yüksek lisans yapan 111 kişi, doktora yapan 24 kişi, doçent olan 1 kişi bulunmaktadır.

6.3 Akademi

Akademi, tanım olarak yükseköğretim kurumu anlamına gelmektedir. Burada, Türkiye’de faaliyet gösteren devlet ve vakıf üniversitelerindeki rektörler incelenmektedir.

İllere göre üniversite sayılarına bakıldığında; ilk sırada İstanbul (56 Üniversite) yer almaktadır. İstanbul’un ardından Ankara, İzmir, Antalya ve Konya gelmektedir.

Grafik 23. İllere Göre Üniversite Sayısı

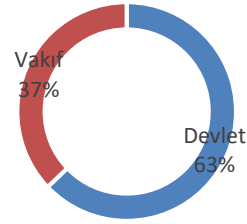
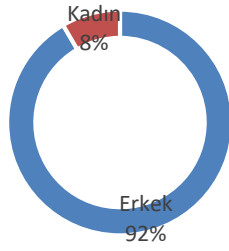
Kaynak: YÖK Web Sitesi

Üniversite rektörlerinin %92’sini erkekler, %8’ini kadınlar oluşturmaktadır.

Türüne göre üniversitelere bakıldığında; %63’ünü devlet üniversiteleri, %37’sini vakıf üniversiteleri oluşturmaktadır.

Grafik 24. Cinsiyete Göre Rektörler

Grafik 25. Türüne Göre Üniversiteler

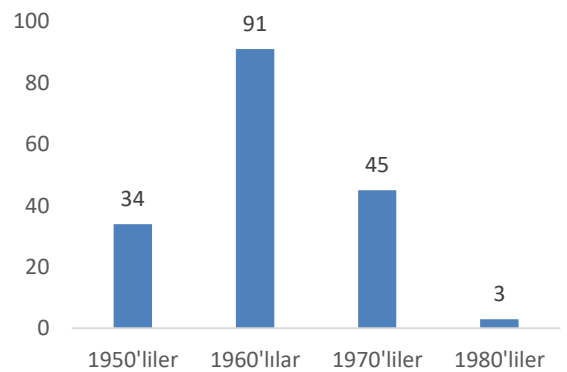
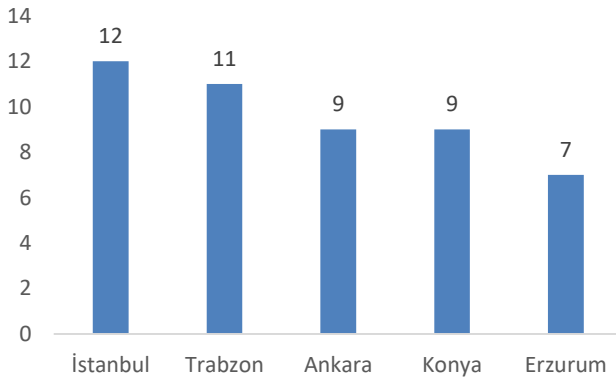
Kaynak: YÖK Web Sitesi

Doğum yerine göre rektörlere bakıldığında ilk sırada İstanbul yer almaktadır. İstanbul’u Trabzon, Ankara, Konya ve Erzurum takip etmektedir.

Rektörlerin yaşlarına bakıldığında, ağırlığı 60 kuşağının aldığı görülmektedir. Rektörlerin %45’ini 1960 doğumlular oluşturmaktadır.

Grafik 26. Doğum Yerine Göre Rektörler

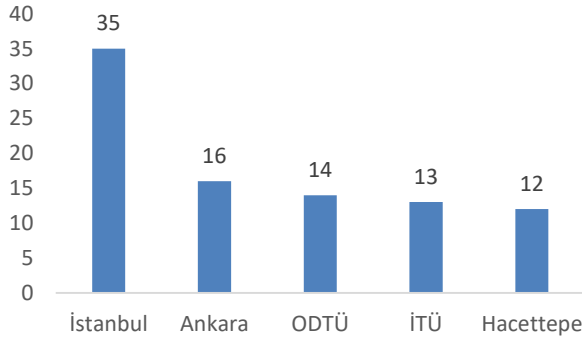
Grafik 27. Doğum Tarihine Göre Rektörler

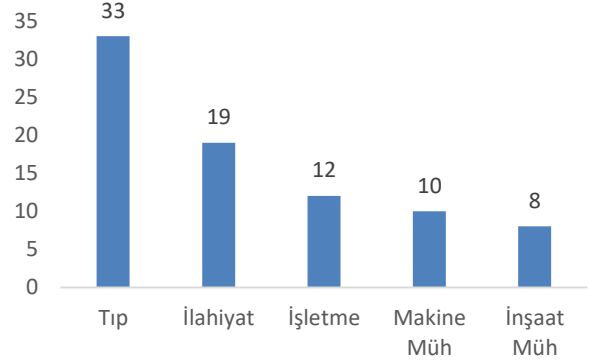
Rektörlerin mezun olduğu lisans programlarına bakıldığında; İstanbul Üniversitesi ilk sırada yer almaktadır. Bunun ardından Ankara Üniversitesi ve ODTÜ gelmektedir.

Rektörlerin mezun oldukları bilim dallarına bakıldığında ilk sırada Tıp mezunu yer almaktadır. Tıp’ın ardından İlahiyat, İşletme, Makine mühendisliği ve inşaat mühendisliği gelmektedir.

Grafik 28. Lisansa Göre Rektörler

Grafik 29. Lisans Bölüme Göre Rektörler

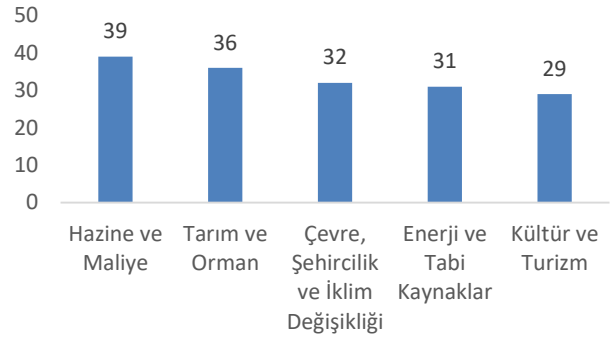
Kaynak: YÖK Web Sitesi

6.4 Merkezi Bürokrasi

Merkezi bürokrasi, bakanlık teşkilat yapısı içerisinde merkezde bulunan hizmet birimleri, genel müdürlükler, daire başkanlıkları, bağlı/ilgili/ilişkili kuruluş yöneticilerini kapsamaktadır.

Bakanlıkların teşkilat yapısı içerisinde toplamda 455 tane makam bulunmaktadır. Kadro durumuna göre en fazla birime (genel müdürlük, daire başkanlığı gibi) sahip bakanlık Hazine ve Maliye Bakanlığıdır. Bu bakanlıktan sonra Tarım ve Orman Bakanlığı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı gelmektedir.

Grafik 30. Kadro Durumuna Göre Bakanlıklar

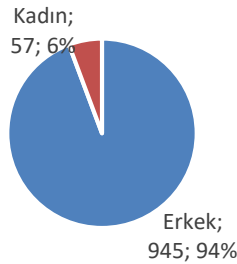

Kaynak: Bakanlıklar Web Siteleri

Merkezi bürokrasinin %94'ünü erkek nüfus oluşturmaktadır.

Merkezi bürokraside ağırlığı genel müdürler ve daire başkanları oluşturmaktadır.

Grafik 31. Cinsiyete Göre Merkezi Bürokrasi

Grafik 32. Unvana Göre Merkezi Bürokrasi

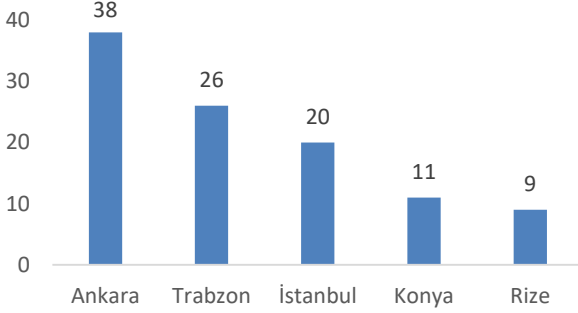
Kaynak: Bakanlıklar Web Siteleri

Not: Merkezi bürokrasinin ancak 450 tanesinin lisans bilgilerine ulaşılmıştır.

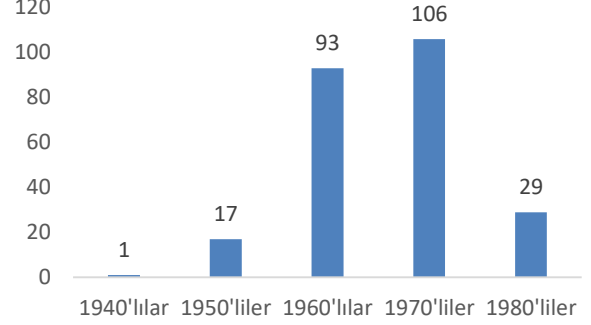
Merkezi bürokraside bulunan bürokratların 38 tanesi Ankaralı, 26 tanesi Trabzonlu, 20 tanesi ise İstanbulludur. Konya ise 4. sıradadır.

Merkezi bürokrasinin yaşlarına bakıldığında ağırlığı 1960 ve 1970 kuşağı oluşturmaktadır.

Grafik 33. Doğum Yerine Göre Merkezi Bürokrasi

Grafik 34. Doğum Tarihine Göre Merkezi Bürokrasi

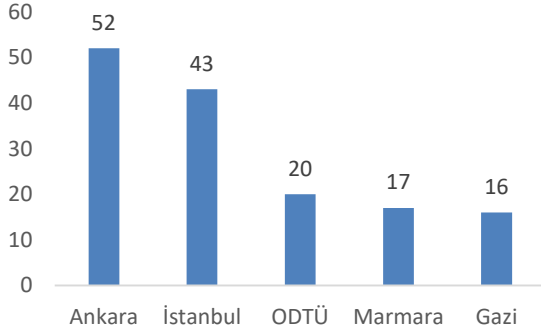
Kaynak: Bakanlıklar Web Siteleri

Not: Merkezi bürokrasinin ancak 250 tanesinin doğum bilgilerine ulaşılmıştır.

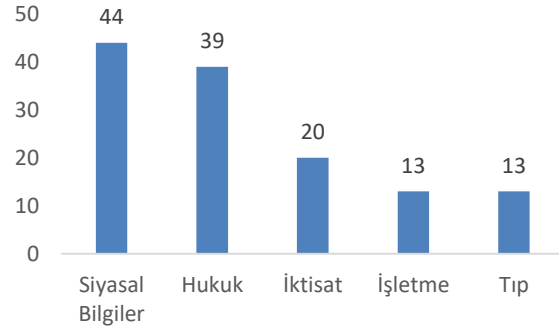
Merkezi bürokratların yaklaşık 1/4'ünü Ankara ve İstanbul üniversitesi mezunudur.

Merkezi bürokratların en çok mezun olduğu bölümler ise Siyasal Bilgiler, Hukuk ve İktisat fakülteleridir.

Grafik 35. Lisans Durumuna Göre Merkezi Bürokrasi

Grafik 36. Lisans Bölümüne Göre Merkezi Bürokrasi

Kaynak: Bakanlıklar Web Siteleri

Not: Merkezi bürokrasinin ancak 280 tanesinin lisans bilgilerine ulaşılmıştır.

7 SONUÇ

Lobi, kamu yönetiminde yapılacak faaliyetleri kendi çıkarları doğrultusunda etkileme faaliyetleri olarak tanımlanabilir. Lobıcılık, bu yüzden uzun süreli bir iş olup aynı zamanda bir iletişim faaliyetidir. Bu iletişim içerisinde doğrudan ilgililere yönelik faaliyetler yapılabileceği gibi dolaylı olarak ilgili kamuoyları etkilenerek de yürütülebilmektedir.

Yurtdışında profesyonel kişiler veya kurumlar tarafından yürütülen lobıcılığın ülkemizde daha çok hemşeri kavramından hareketle yapıldığı varsayılmış ve buna göre analizler yapılmaya çalışılmıştır. Analizlere göre Türkiye ve Konya'nın durumu şu şekilde özetlenebilir:

- Konya, en fazla idari yapılanmaya sahip ikinci ildir.
- Mülkiyelilerin doğum yerine göre Konya, iller sıralamasında beşinci sıradadır.

- Mülkiyeliler içerisinde en fazla Ankara Üniversitesi mezunu olup 23 Selçuk Üniversitesi mezunu mülkiyeli bulunmaktadır. Mezuniyet açısından Selçuk Üniversitesi 8. sıradadır.
- Mülkiyelilerin %85'ini Siyasal Bilgiler Fakültesi ve İİBF mezunları oluşturmaktadır.
- Dünyadaki 208 ülkenin 144'ünde temsilciliğimiz bulunmaktadır.
- Ülkelerin sıralamasında Almanya, Fransa, ABD ilk üç sırada yer almaktadır.
- En fazla hariciyeci çıkaran il Ankara'dır. Konya doğumlu hariciyeciye rastlanmamıştır.
- Hariciyecilerin mezuniyetlerine göre ilk sırada Ankara üniversitesi, bölüm bazında ise İİBF gelmektedir.
- İllere göre üniversite sayılarına bakıldığında İstanbul açık ara öndedir. Konya ise 5. sırada yer almaktadır.
- Türkiye'de üniversitelerin %63'ü devlet, %37'si vakıf üniversiteleridir.
- Rektörlerin memleketlerine bakıldığında ilk sırada İstanbul gelmektedir. İstanbul'un ardından Trabzon ve Ankara'nın geldiği görülmektedir. 9 Rektör Konyalı olup Konya iller sıralamasında 4. Sırada yer almaktadır.
- Rektörlerin ağırlığını 1960-1970 kuşağı oluşturmaktadır.
- Rektörlerin lisans mezuniyetlerine bakıldığında; ilk sırada İstanbul üniversitesi yer almaktadır. İstanbul üniversitesinin ardından Ankara Üniversitesi ve ODTÜ gelmektedir.
- Rektörlerin lisans mezuniyetine bölüm açısından bakıldığında; ilk sırada Tıp fakültesi, ikinci sırada ilahiyat fakültesi, üçüncü sırada ise işletme bölümleri gelmektedir.
- Merkezi bürokrasi içerisinde toplam 455 tane makam bulunmaktadır. En fazla makamın olduğu bakanlık, Hazine ve Maliye Bakanlığıdır.
- Merkezi bürokraside kadro durumuna göre ilk sırada genel müdürler gelmektedir.
- Merkezi bürokraside en fazla Ankaralı bürokrat bulunurken Konyalı bürokratlar ise sayı açısından 4. sırada bulunmaktadır.
- Merkezi bürokrasinin lisans mezuniyetlerine bakıldığında ilk sırada Ankara Üniversitesi, mezun olunan bölümlere bakıldığında ilk sırada Siyasal Bilgiler Fakültesi gelmektedir.

Son olarak, daha çok veriye ulaşılması halinde illerin potansiyel lobi gücünü ortaya koyacak bir endeks çalışması geliştirilebilir.

8 KAYNAKÇA

- Ahmet Özkiraz ve Yavuz Acungil, Hemşehri Derneklerinin Kentleşme Sürecindeki Rolü (Tokat Örneği), Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 29, Sayı: 1, Haziran 2012.
- Aynur Köse, Küreselleşme Çağında Bir Aidiyet Zemini Ve Örgütlenme Şekli Olarak Hemşehrilik, Akademik İncelemeler, Cilt:3 Sayı:1 Yıl:2008
- Elvan Terzi ve Yüksel Koçak, Hemşehri Dernekleri, Hemşehrilik Bilinci ve Kentleşme İlişkisi Üzerine Bir Araştırma: İstanbul/Sultangazi'deki Karşı Hemşehri Dernekleri Örneği, Selçuk

Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:32, ss. 137-150.

- Esra Karaaslan, Lobi Faaliyetlerinin Uluslararası Siyaset Alanındaki Politik Etkileri: ABD Türkiye Karşılaştırması, İstanbul Ticaret Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, 2020.
- Firdovsi Khalilov, İstanbul Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Amerika Birleşik Devletleri'nde Türk Lobi Çalışmaları, İstanbul, 2008.
- Kadir Canöz, Halkla İlişkiler Uygulaması Olarak Lobcilik: Ankara Ticaret Odası (ATO) Örneği, Selçuk Üniversitesi Halkla İlişkiler Doktora Tezi, 2007.
- Lobcilik Raporu, 2015, ORAN Kalkınma Ajansı
- Meltem Sezgin, Lobcilik Kavramı ve Yöntemleri, İletişim Fakültesi Dergisi.
- Muhammet Öksüz, "Buralarda yabancı yok": Hemşehri derneklerinin kentleşme üzerine etkisi, Ankara'daki Oflular örneği, Türk Coğrafya Dergisi, 70, 87-98.
- Osman Özsoy, Türkiye'nin ABD'deki Tanıtımında Lobi Şirketlerinin Kullanımı ve Türk Lobciliğinin Karşılaştığı Zorluklar, Marmara İletişim.
- Ruhat Sena Akşener, İnsan Hakları İzlemeye Dayalı Lobcilik Rehberi, Ekim 2022.
- Vuslat Çerçi, Avrupa Birliği'nde Lobcilik, Ankara Üniversitesi Bitirme Projesi, 2006.
- Vikipedi
- <https://www.opensecrets.org/>
- <https://www.lobbyfacts.eu/>
- <http://mulkiyeizmir.org.tr/Mulkiye/1-mulkiye-tarihi>